

Uitvoeringsplan gezondheid 2024-2027 Gemeente Nunspeet

Voorwoord

Gezondheid is een groot goed. Recent heb ik zelf meegemaakt hoe kwetsbaar je gezondheid kan zijn. Daarbij heb ik ervaren hoe belangrijk het is om mensen in je omgeving te hebben die je helpen als het even tegen zit, zodat jij de tijd krijgt om te herstellen en weer mee te kunnen doen in de samenleving. Inmiddels voel ik me een heel stuk beter en presenteer ik hierbij graag het Uitvoeringsplan Gezondheid 2024-2027.

Wat betekent gezondheid voor u?

Als ik dit aan tien verschillende mensen vraag, krijg ik waarschijnlijk tien verschillende antwoorden.

Voor de één betekent gezondheid veel bewegen, voor de ander gezonde voeding en voor weer een ander staat gezondheid meer in het teken van de afwezigheid van ziekte of de mogelijkheid om leuke dingen te kunnen doen met vrienden en familie.

Gezondheid is een veelzijdig begrip. Het gaat over geborgen kunnen opgroeien en gezond ouder worden. Over kunnen omgaan met tegenslag, lekker in je vel zitten en voelen dat je mag zijn wie je bent. Kortom, gezondheid gaat over alle facetten van het leven. Gelukkig bestaat er steeds meer aandacht voor het begrip 'Positieve Gezondheid'. Een bredere kijk op gezondheid, die meer oplevert. Het accent ligt niet op een beperking of ziekte, maar op mensen zelf. Op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Daarin sluiten we zoveel mogelijk aan bij de wensen en behoeften van onze inwoners.

Als wethouder Sociaal Domein zet ik me in voor een gemeente waarin mensen op hun eigen tempo tot bloei kunnen komen en we elkaar tot steun zijn in de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven. Waarin we verschillen tussen mensen waarderen. Een samenleving waarin iedereen kan meedoen, zich kan ontwikkelen en ondersteuning krijgt als dat nodig is.

Daarnaast willen we ons als lokale overheid inzetten om de sociale en fysieke leefomgeving zo in te richten dat het uitnodigt tot gezond(er) gedrag. We hebben veel vertrouwen in de kracht van onze lokale samenleving en samenwerking. We hebben elkaar nodig om gezondheidswinst te bereiken. Ik wil afsluiten met een passende quote van Johan Cruijff: "Ik heb geen geheim van succes. Gewoon je best doen, iets leuk vinden en goede mensen om je heen verzamelen. Want alleen kan je niks en met zijn allen kun je alles."

Wethouder Jennifer Elskamp

1. Inleiding

Zoals Johan Cruijff zo mooi zei: "Je moet schieten anders kan je niet scoren". De bal aannemen en schieten. We hebben zelf zoveel in huis om te scoren, de mogelijkheid om elke dag weer keuzes te maken die goed zijn voor onszelf en goed voor de ander. Soms zijn er momenten in het leven dat je geblesseerd raakt en hulp nodig hebt; dat je niet in het veld staat maar even aan de zijlijn. Juist op die momenten is het geweldig en nodig als er anderen zijn die je helpen om weer te herstellen, zodat je weer de regie over je eigen leven kunt oppakken en sta je weer in het veld om te schieten.

Gezondheid is net zoals voetbal een teamsport – je doet het samen. En ja, iedereen wil scoren en winnen; ook binnen de gemeente Nunspeet stellen we doelen en hopen we gezondheidswinst te behalen. Maar zonder keeper op doel verlies je de wedstrijd en zonder assist van je teamgenoot zul je nooit scoren. Daarom is het zo belangrijk dat we als gemeente samen werken met diverse partijen aan het bevorderen van de Nunspeetse gezondheid. Het zouden bijna woorden van Cruijff kunnen zijn.

1.1 Onze kijk op gezondheid

Voor u ligt het 'Uitvoeringsplan gezondheid 2024-2027'. In dit uitvoeringsplan beschrijven we welke doelen we als gemeente Nunspeet willen behalen en hoe we hier uitvoering aan geven.

Binnen de gemeente Nunspeet omarmen we het concept van Positieve Gezondheid van Machteld Huber¹. Het accent ligt daarbij niet op ziekte of gezondheidsproblemen, maar op het vermogen van inwoners om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan. Dit betekent dat we een bredere kijk hebben op gezondheid aan de hand van zes dimensies:

1. Lichaamsfuncties – Ik voel me gezond en fit.
2. Mentaal welbevinden – Ik voel me vrolijk.
3. Zingeving – Ik heb vertrouwen in mijn eigen toekomst.
4. Kwaliteit van leven – Ik geniet van mijn leven.
5. Meedoen – Ik heb goed contact met andere mensen.

1) Huber, M. (2013). Naar een nieuw begrip van gezondheid: Pijlers voor Positieve Gezondheid. Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen, 91, 133-134

6. Dagelijks functioneren – Ik kan goed voor mezelf zorgen.

Figuur 1. Het spinnenweb van Positieve Gezondheid via www.iph.nl

De vraag die we u als lezer willen stellen is: hoe ervaart u uw gezondheid? We verwachten dat het antwoord op die vraag verschillend is, afhankelijk van de situatie waarin u zich bevindt. Wellicht is er met uw fysieke gezondheid niks mis, maar heeft u onlangs een dierbare verloren en beïnvloedt dit hoe gezond u zich voelt. Of ervaart u, ondanks het hebben van een chronische aandoening, dat u kunt meedoen in de samenleving. De diverse dimensies van Positieve Gezondheid hebben allemaal invloed op de ervaren gezondheid; het is een manier om een breed beeld te vormen van iemands gezondheid. De vraag “hoe ervaren inwoners van de gemeente Nunspeet hun gezondheid?” is inmiddels opgenomen in de monitors van de GGD Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG). Daarnaast heeft de GGD NOG in haar monitors op andere gebieden informatie verzameld en samengevat voor de gemeente Nunspeet. Deze uitwerking kunt u vinden in bijlage 1: Situatieschets gemeente Nunspeet. De resultaten van de monitor op het gebied van ervaren gezondheid kunnen worden onderverdeeld in drie categorieën op basis van leeftijd:

1. Van de middelbare scholieren in de gemeente Nunspeet ervaart 86% de eigen gezondheid als (zeer) goed (2021). Dit percentage is min of meer gelijk gebleven in vergelijking met cijfers uit 2019 (88%).
2. Uit de cijfers van de GGD NOG uit 2022 blijkt dat 61% van de jongvolwassenen op de Noord-Veluwe de eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart. Dat is sterk verminderd ten opzichte van 2019, toen 78% aangaf de eigen gezondheid als (zeer) goed te ervaren.
3. Van de volwassenen en ouderen in de gemeente Nunspeet ervaart 74% de eigen gezondheid als (zeer) goed in 2022. Ook dit is afgenomen ten opzichte van het jaar 2020 (81%).

Zoals u leest, is de ervaren gezondheid van jongvolwassenen, volwassenen en ouderen de afgelopen jaren afgenomen. De coronajaren hebben hierin mogelijk een rol gespeeld. Vanuit onze positie als gemeente zien wij hierin een opdracht om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen. Hierbij zetten wij ons in volgens het gedachtegoed van Positieve Gezondheid, waarbij we ons richten op het vergroten van het vermogen van inwoners om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen om te gaan.

1.2 Samenhang en uitgangspunten

‘We zijn een krachtige samenleving waarin iedereen kan meedoen en in staat is om te gaan met de uitdagingen van het leven. Individueel, maar vooral ook als samenleving met elkaar: inwoners, gemeente, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Als door de uitdagingen van het leven de vitaliteit, veerkracht, veiligheid en/of de mate waarin iemand in staat is regie te houden op het leven onder druk staat, bieden we als samenleving ondersteuning en is een vangnet beschikbaar. De mogelijkheden, talenten, zelfstandigheid en eigen regie van de inwoners staan hierin centraal en worden naar vermogen ontwikkeld. Door een sterke basis te ontwikkelen, maken we meedoen mogelijk. Daar waar dat niet gaat of vanzelfsprekend is, ondersteunen we elkaar om meedoen mogelijk te maken.’

Positieve Gezondheid sluit aan bij de visie van de gemeente Nunspeet, zoals geformuleerd in het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2022-2025 gemeente Nunspeet (hierna Beleidsplan Sociaal Domein). Op de Noord-Veluwe werken de gemeenten Putten, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Elburg en Oldebroek samen binnen het thema volksgezondheid. In het najaar van 2021 stemden de raden van deze gemeenten

in met de regionale nota Volksgezondheid 'Samen verder voor een gezond Noord-Veluwe 2022-2025' (hierna regionale nota). Het verder bouwen aan een brede aanpak van gezondheid vanuit het concept van Positieve Gezondheid is in deze nota nadrukkelijk opgenomen. Het uitvoeringsplan Gezondheid dat u hier voor u heeft, is een voortvloeisel uit de regionale nota en is sterk gerelateerd aan het Beleidsplan Sociaal Domein van de gemeente Nunspeet. Daarnaast zijn de volgende documenten belangrijke input voor dit uitvoeringsplan:

- Collegeprogramma gemeente Nunspeet 2022-2026
- Gezond en Actief Leven in de gemeente Nunspeet (GALA) 2023-2026
- Regioplan Noord-Veluwe en Zeewolde Integraal Zorgakkoord (IZA) 2023-2026
- Uitvoeringsplan Bestaanszekerheid en Schulden gemeente Nunspeet 2023

Een belangrijke waarde binnen het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is het versterken van (de verbinding met) de sociale basis. Dit valt goed samen met het Beleidsplan Sociaal Domein waarin die verbinding centraal staat. Een van de doelen daarbinnen is namelijk het streven naar een stijging in de ervaren Positieve Gezondheid van inwoners. We willen het werken vanuit het perspectief van Positieve Gezondheid blijven stimuleren en waar mogelijk uitbreiden. Het gedachtegoed, de taal en de instrumenten van Positieve Gezondheid bieden mogelijkheden om de samenwerking tussen verschillende domeinen te vergemakkelijken. Daarnaast worden de uitgangspunten van het Beleidsplan Sociaal Domein en de uitgangspunten van de regionale nota aan elkaar gekoppeld binnen het huidige uitvoeringsplan. De uitgangspunten zijn de vertrekpunten waarop we in dit uitvoeringsplan verder bouwen aan een gezond Nunspeet. Ook bieden deze punten een houvast bij (toekomstige) doelen en ideeën die ontwikkeld worden binnen het gezondheidsbeleid. Hieronder worden de uitgangspunten beschreven:

1. Iedereen kan meedoen en een leven lang ontwikkelen; waar dit niet lukt, is ondersteuning beschikbaar.
2. Eigen regie, veerkracht en samenkracht als basis voor gezondheid. Daarbij werken inwoners (met hun netwerk) en professionals van gemeente, maatschappelijke- en zorgorganisaties samen vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid.
3. Er is ruimte voor maatwerk, iedere inwoner en iedere situatie is anders.
4. Ambities worden geformuleerd op regionaal niveau waar nodig. De uitwerking is lokaal in samenwerking met maatschappelijke partners en inwoners.
5. De gemeente werkt vanuit de brede integrale benadering van gezondheid: 'Health in all Policies' ofwel 'Gezondheid in al het beleid' vanuit het perspectief van Positieve Gezondheid.
6. Normaliseren en demedicaliseren, veel vraagstukken horen bij het leven. We leggen minder nadruk op diagnoses, maar richten ons op het bieden van handvatten voor het normale, dagelijkse leven en oplossingen binnen de vertrouwde sociale omgeving.
7. De (gemeentelijke) systeemwereld is ondersteunend en niet leidend; alles wat gebeurt, is helpend voor de inwoners.
8. Inwonersparticipatie is belangrijk. Wij laten inwoners zoveel mogelijk participeren in gezondheidsvraagstukken. Dat vindt plaats op een passende wijze die aansluit bij de leefwereld en omgeving van inwoners.
9. We werken samen (het sociaal domein en de zorg) om de zorg toegankelijk te houden voor alle inwoners van de gemeente Nunspeet.

We vullen de uitgangspunten aan met de volgende ambities:

1. We zetten in op het verkleinen van gezondheidsverschillen.
2. Alle kinderen en jongeren hebben een goede start en ontwikkelen zich gezond en veilig (gezond opgroeien).
3. We ondersteunen inwoners in hun mentale en fysieke gezondheid (gezond leven).
4. Inwoners van alle leeftijden en achtergronden kunnen (vol)waardig mee (blijven) doen (goed ouder worden).
5. De fysieke en sociale omgeving van onze inwoners is een gezonde en veilige omgeving.

1.3 Proces

De inhoud van dit plan is opgesteld in samenwerking met interne collega's, de Adviesraad Sociaal Domein Nunspeet (ASDN) en lokale gezondheidspartners:

We hebben gesprekken gevoerd met beleidsadviseurs die werken op het gebied van jeugd, onderwijs, welzijn, participatie, inkomen, duurzaamheid, sport, ouderenzorg, kunst en cultuur, toerisme en recreatie, economie en communicatie. In deze gesprekken hebben we opgehaald wat er vanuit deze beleids-terreinen al gebeurt op het gebied van (positieve) gezondheid, wat in ontwikkeling is en waar (verdere) behoefte aan is.

Daarnaast hebben we de ASDN via een informeel traject betrokken bij het opstellen van dit uitvoeringsplan. Dit houdt in dat er een gesprek heeft plaatsgevonden waarin de ASDN hun aanbevelingen voor het uitvoeringsplan mondeling met de beleidsmedewerker heeft gedeeld. Deze aanbevelingen hebben we, waar wij dit passend vonden, meegenomen bij het opstellen van dit uitvoeringsplan.

We hebben gesproken met lokale gezondheidspartners. Onze lokale gezondheidspartners hebben we betrokken door middel van een korte enquête en een interactieve meedenksessie. De enquête bestond

uit twee vragen (“Wat wil je meer zien op het gebied van Positieve Gezondheid?” en “Wat is daarvoor nodig?”) die we hebben afgenomen tijdens de netwerkbijeenkomst Tijd voor gezondheid van 21 maart 2024. Daarnaast hebben we een creatieve meedenksessie georganiseerd in samenwerking met Elze Derksen van Bureau Zichtlijn op 11 april 2024. Elze Derksen maakt als creatieve gezondheids- en onderwijswetenschapper complexe vraagstukken helder. Dit doet zij door de essentie te visualiseren met mooie tekeningen en praatplaten. Hiervoor nodigden we verschillende gezondheidspartners uit, waaronder huisartsenzorg, Nunspeet Beweegt, wijkverpleging, consultatiezorg, jeugdzorg, diëtetiek, verslavingszorg, welzijn, fysiotherapie, ergotherapie, GGZ en de bibliotheek. In deze sessie vond het verdiepende gesprek plaats met bovengenoemde vragen als startpunt. Na deze sessie heeft Elze Derksen in samenwerking met de beleidsadviseurs gezondheid een visuele samenvatting gemaakt van deze meedenksessie. Tot slot heeft Elze Derksen van dit uitvoeringsplan ook een praatplaat getekend (zie bijlage 2).

1.4 Leeswijzer

Onderstaande tabel is een schematische weergave van de Nunspeetse doelen op gebied van gezondheid en de inhoud van dit uitvoeringsplan. Onze doelen en acties hebben we opgehangen aan de thema's Gezond opgroeien, Gezond leven, Goed ouder worden, Gezondheidsachterstanden verkleinen en Gezonde fysieke en sociale leefomgeving. Gezond leven hebben we zelf als thema toegevoegd. De overige vier thema's komen overeen met die uit de regionale nota. Elk thema wordt als apart hoofdstuk besproken. Bij elk thema geven we aan wat de lopende acties zijn en/of wat er in ontwikkeling is. Per onderdeel is met icoontjes aangegeven aan welke dimensie(s) van Positieve Gezondheid we hiermee bijdragen. De acties die we noemen in dit uitvoeringsplan zijn niet uitputtend voor wat we als gemeente Nunspeet doen om de genoemde doelen te bereiken; ook vanuit andere beleidsterreinen wordt aan de genoemde doelen bijgedragen.

	Gezond opgroeien (H 3)	Gezond leven (H 4)	Goed ouder worden (H 5)
Doel	We stimuleren gezond opgroeien: kinderen hebben een goede start (-9 maanden tot 4 jaar) en kinderen en jongeren ontwikkelen zich gezond en veilig tot unieke volwassenen (4 tot 18 jaar).	Inwoners vinden hun eigen weg in een inclusieve samenleving.	We stimuleren goed ouder worden; een nieuwe start en werkelijkheid (vanaf 60 jaar). Inwoners kunnen (vol)waardig mee blijven doen.
	• Samenwerking (H 2) • Gezondheidsachterstanden verkleinen (H 6) • Gezonde fysieke en sociale leefomgeving (H 7)		
	• Ketenaanpak Kansrijke Start (3.1) • JOGG en ketenaanpak gezonde leefstijl (3.2) • Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO; 3.3) • Extra Contactmoment Adolescenten (ECA; 3.4)	• Sport- en preventieakkoord (4.1) • Ketenaanpak gezonde leefstijl (4.2) • Ketenaanpak Welzijn op recept (4.3) • Mentaal gezond/GEM (4.4) • Suïcidepreventie (4.5) • Gezonde relaties/preventie echtscheidingen (4.6)	• Dementievriendelijke gemeente (5.1) • Veilig en zelfstandig wonen (5.2)

Tabel 1: Schematisch overzicht van Nunspeetse doelen op het gebied van gezondheid en de inhoud van dit uitvoeringsplan.

2. Samenwerken

In hoofdstuk 2 bespreken we met welke partijen we als gemeente samenwerken op het gebied van gezondheid. In dit hoofdstuk wordt ook de input uitgewerkt die we bij lokale samenwerkingspartners hebben opgehaald.

Gezond zijn en gezond blijven is een combinatie van persoonlijke kenmerken, sociale context en leefomgeving. Veel van deze factoren liggen buiten het domein gezondheid. Om gezondheidswinst te behalen hebben we elkaar nodig. Daarom investeren we in het Nunspeetse netwerk van professionals. Elkaar kennen en blijven ontmoeten is cruciaal om succesvol te kunnen samenwerken binnen en over

domeinen heen. Naast samenwerkingen binnen het gemeentehuis zijn dit onze belangrijkste samenwerkingspartners:

- GGD NOG
- Huisartsen en Medicamus (regionale huisartsenorganisatie)
- Apothekers
- Nunspeet Beweegt
- (Sport)verenigingen
- Welzijnsorganisaties
- Centrum voor Jeugd & Gezin
- Stichting Jeugd Noord Veluwe (jeugd- en gezinswerkers)
- Icare JGZ (consultatiebureau; jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen)
- GGD NOG (jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen)
 - Scholen
 - Regiogemeenten
 - Gezond Veluwe
 - Zorgverzekeraar Zilveren Kruis
 - Verloskundigen
 - Kraamzorg
 - Kinderdagverblijven
 - (POP-poli) Ziekenhuis St. Jansdal
 - Verslavingszorg (Tactus)
 - Fysiotherapeuten
 - Ergotherapeuten
 - Leefstijlcoaches
 - GGZ
 - Bibliotheek
 - Diëtisten
 - Wijkverpleging
 - Mantelzorgcentrum

Lopende acties

- De GGD NOG is onze gezondheidsdienst. Als gemeentelijke organisatie voor publieke gezondheid bewaakt, beschermt en bevordert de GGD NOG de gezondheid van de inwoners in de regio Noord- en Oost-Gelderland. Onder de wettelijke taken, zoals beschreven in de Wet publieke gezondheid (Wpg), vallen onder andere: jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau, rijksvaccinatieprogramma en 'schoolarts'), medische milieukunde, infectieziektebestrijding, gezondheidsmonitoren en gezondheidsvoorlichting.
- Elk kwartaal wordt er een netwerkbijeenkomst sociaal domein georganiseerd waarin professionals uit het sociaal domein diverse onderwerpen met elkaar bespreken. Daarnaast is er een netwerkkapp. Zo brengen en houden we onze samenwerkingspartners met elkaar in contact.
- Jaarlijks wordt er een brede netwerkbijeenkomst georganiseerd om de werelden van het zorg- en sociaal domein bij elkaar te brengen.
- Halfjaarlijks is er een bestuurlijk overleg met de huisartsen. Op ambtelijk niveau is er maandelijks overleg met wijkmanager van Medicamus. Op deze manier zijn er korte lijntjes en blijven zowel de gemeente als de huisartsen op de hoogte van de laatste ontwikkelingen.
- Om professionals te kunnen laten werken vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid worden trainingen en cursussen aangeboden en/of gefaciliteerd gericht op de dagelijkse praktijk van de professional. Hierbij valt te denken aan welzijnsmedewerkers, maar bijvoorbeeld ook onze eigen consultants.

Voor dit uitvoeringsplan hebben we input opgehaald bij onze netwerkpartners en de Adviesraad Sociaal Domein:

Input gezondheidsprofessionals

Tijdens de netwerkbijeenkomst Tijd voor gezondheid van 21 maart 2024 hebben een aantal deelnemers de vragen: "Wat wil je meer zien op het gebied van Positieve Gezondheid?" en "Wat is daarvoor nodig?" schriftelijk beantwoord. De rode draad in de antwoorden van de korte enquête is dat er meer samenwerking tussen verschillende disciplines en organisaties mag komen. Wat daar vooral voor nodig lijkt te zijn, is weten van elkaar wat we doen en het hebben van korte lijnen, zodat professionals elkaar eerder opzoeken. Daarnaast werd genoemd dat het bestaande aanbod bekender en overzichtelijker mag zijn zodat we beter gebruik kunnen maken van wat er al is.

Aan de meedenksessie deden 15 professionals mee. De ideeën die we hebben opgehaald tijdens deze sessie hebben we in samenwerking met het externe 'bureau Zichtlijn' samengevat op een visuele manier, zoals te zien op de volgende pagina (Figuur 2). Daarin komen de volgende 10 ideeën naar voren:

1. Creëer overzicht (er is al veel)

2. Betrek alle doelgroepen
3. Werk aan kennis en advies
4. Stimuleer samenwerking
5. Zorg voor toegankelijke informatie
6. Realiseer laagdrempelig aanbod
7. Ontwikkel basisvaardigheden voor iedereen
8. Werk aan zelfredzaamheid en veerkracht
9. Bouw aan buddy-systemen en stimuleer contact
10. Stimuleer maatschappelijke betrokkenheid

MEEDENK Lunch

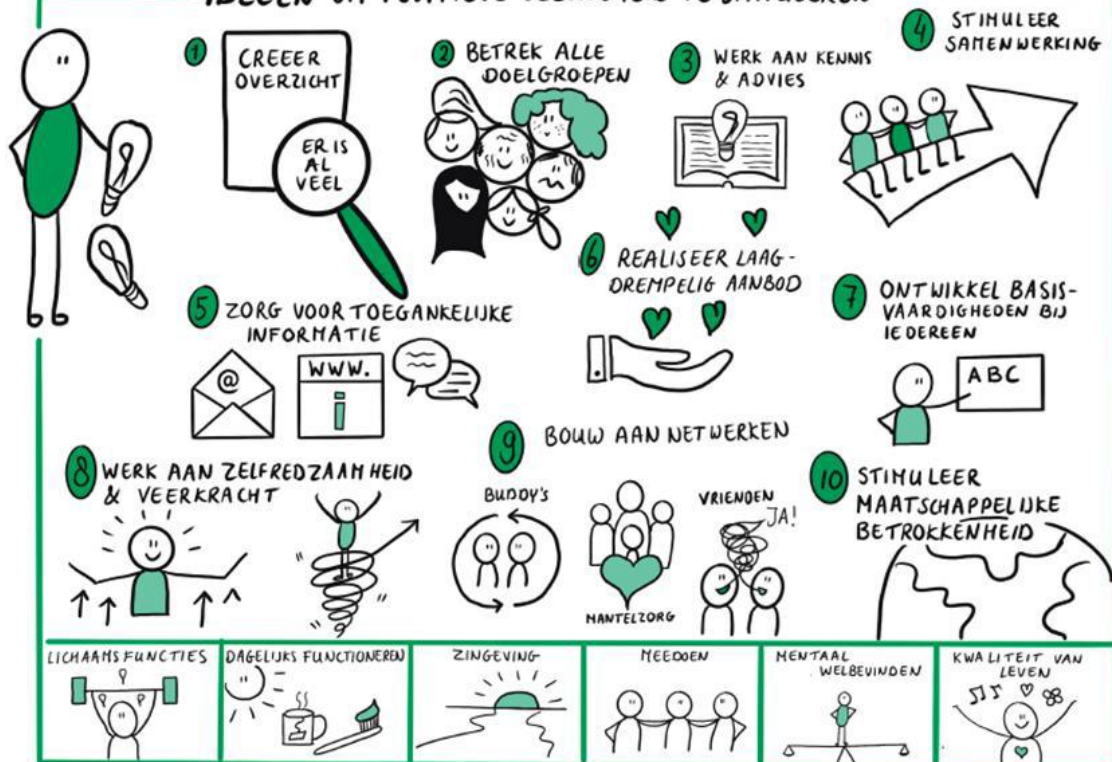
11-4-24
DO

UITVOERINGSPLAN GEZONDHEID

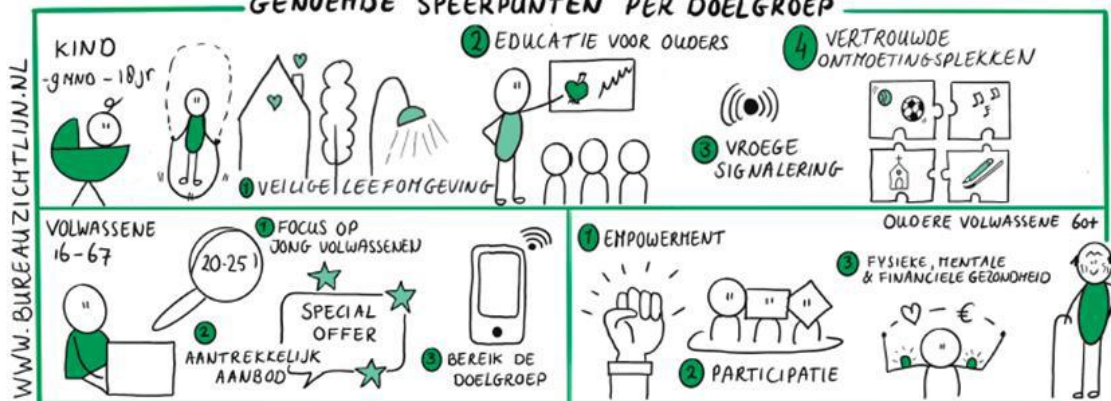
15 DEELNEMERS • ENERGIEKE SFEER • DIVERSE PROFESSIONS

GEMEENTE
Nunspeet

IDEEN OM POSITIEVE GEZONDHEID TE STIMULEREN

GENOEGDE SPEERPUNTEN PER DOELGROEP

Figuur 1 Visuele samenvatting meedenklunch 11 april 2024

Figuur 2 Visuele samenvatting meedenklunch 11 april 2024

Input Adviesraad Sociaal Domein Nunspeet (ASDN)

In het gesprek met de ASDN is in het bijzonder advies gevraagd met betrekking tot de samenwerking tussen professionals, het betrekken van inwoners en het maken van de link tussen gezondheid en duurzaamheid. Hieronder staan de aanbevelingen van de ASDN samengevat:

Samenwerking professionals

- Gebruik Positieve Gezondheid als terugkerend thema. Laat dit overal terugkomen en faciliteer waar nodig en/of mogelijk dat het onderwerp landt bij de professionals.
- Organiseer vaker netwerkbijeenkomsten en het liefst in kleinere groepen, zodat men echt met elkaar in gesprek gaat.
- Zorg er als gemeente voor dat verschillende professionals/disciplines met elkaar om tafel gaan zitten en monitor de samenwerking.

Betrekken inwoners

- Onderwerpen moeten zo dicht mogelijk bij de belevingswereld van inwoners liggen.
- Gebruik geen (digitale) vragenlijsten om plannen te monitoren, maar ga in gesprek met de inwoners. Laat dit het liefst doen door de professionals die met de mensen werken. Bijvoorbeeld door de huisarts, thuiszorg of consulent.
- Vraag aan de uitvoerende organisaties om meer publiciteit te geven aan wat ze doen. Veel aanbod is nu niet bekend bij inwoners.

Link met duurzaamheid

- Stem af met degenen die gaan over de ruimtelijke plannen. Bij nieuwe plannen moet het aspect van duurzaamheid en gezondheid worden meegenomen.

Overig

- Zorg voor meer verbinding en samenhang tussen de verschillende uitvoeringsplannen.
- Voeg bij de acties toe wie de uitvoerende partij is.
- Zorg voor goede monitoring.

3. Gezond opgroeien

Hoofdstuk 3 gaat over gezond opgroeien. Nederlandse kinderen en jongeren zijn over het algemeen gezond. Dit geldt ook voor de gemeente Nunspeet. Het ontwikkelen van een sterke basis, zowel voor de opvoeders als voor de kinderen zelf, is van groot belang om gezondheidsproblemen bij opgroeien te voorkomen of de kans daarop te verminderen. We willen dat alle kinderen in de gemeente Nunspeet een optimale kans op een goede start hebben². Aandacht voor de periode voor, tijdens en na de geboorte van een kind vinden we daarom belangrijk. We willen dat alle (aanstaande) ouders goed voorbereid en toegerust beginnen aan een zwangerschap en het daaropvolgende ouderschap. Dit proberen we te bereiken met de ketenaanpak Kansrijke Start en de acties die hieruit voortkomen. We willen dat kinderen en jongeren zich gezond en veilig kunnen ontwikkelen tot wie ze zijn³. Dit betekent breed ontdekken en ontwikkelen van identiteit, persoonlijkheid, veerkracht, mentale weerbaarheid, talenten en vaardigheden binnen een sociale en fysieke omgeving die jongeren uitnodigt en stimuleert om te ontwikkelen, maar ook beschermt en eventueel begrenst bijvoorbeeld als het gaat om middelengebruik. In dit hoofdstuk bespreken we de ketenaanpak Kansrijke Start, JOGG 'Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst' (hierna JOGG), de ketenaanpak Gezonde Leefstijl voor kinderen, Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) en het Extra Contactmoment Adolescenten (ECA).

3.1 Ketenaanpak Kansrijke Start

Sinds 2020 zijn we aangesloten bij het landelijke actieprogramma Kansrijke Start vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Kansrijke Start richt zich op kinderen in de eerste 1000 dagen van hun leven, met name op kinderen die geboren worden in een kwetsbare situatie. De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede start en goede (positieve) gezondheid op latere leeftijd. Belangrijk is dat niet alleen (potentiële) jonge ouders en hun omgeving, maar ook de gemeente en professionals in het sociale en zorgdomein zich hiervan bewust zijn en actief bijdragen om een kansrijke start voor zo veel mogelijk kinderen te realiseren. Daarom is er een lokale coalitie van betrokken professionals opgericht. Als gemeente zijn we regievoerder en zorgen we ervoor dat de lokale coalitie met elkaar in verbinding komt en blijft. We stellen gezamenlijke ambities op vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid en zien erop toe dat afspraken en doelen worden nagekomen. De ketenaanpak Kansrijke Start is onderdeel van het lokale plan van aanpak GALA en het IZA regioplan. Kansrijke Start wordt gefinancierd uit de GALA gelden, het budget Volksgezondheid, maar ook de zorgverzekeraar draagt op onderdelen bij.

Lopende acties

Naast de wettelijk verplichte taken op grond van de Wet publieke gezondheid, Zorgverzekeringswet en Jeugdwet is ingezet op de volgende interventies in het kader van Kansrijke Start, waarbij we uitgaan van de eigen wensen en veerkracht van mensen:

2) Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2022-2025 gemeente Nunspeet, centraal doel levensfase -9 maanden tot 4 jaar

3) Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2022-2025 gemeente Nunspeet, centraal doel levensfase 4 tot 18 jaar

Prenataal zorgoverleg – 1x per 6 weken komen professionals bijeen. Er is onder meer ruimte voor actualiteiten en ontwikkelingen, het delen van goede voorbeelden en anoniem casusoverleg. Ook mogelijke nieuwe interventies worden hier besproken. Afhankelijk van onderwerpen worden de organisaties die niet standaard bij dit overleg zitten erbij gehaald.

Moeders informeren moeders – Icare JGZ voert in het kader van preventief jeugdbeleid in Nunspeet het programma Moeders informeren Moeders (MIM) uit. MIM is een voor moeders en door moeders uitgevoerde methode en staat voor preventieve ondersteuning voorliggend aan de professionele ondersteuning voor moeders van kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. De vrijwilliger doet een beroep op de eigen kracht van moeders door de eigen verantwoordelijkheid en competenties te benadrukken en te respecteren. De vrijwilliger helpt ook het netwerk rondom de moeder te vergroten of op te zetten. Op die manier kunnen veel ondersteuningsvragen worden opgepakt of worden opgelost zonder professionele ondersteuning. Vanaf 1 januari 2024 maakt MIM onderdeel uit van het project Steungezinnen.

Centering zwangerschap – Dit is een vorm van verloskundige zorg waarbij een groep zwangere vrouwen met een vergelijkbare zwangerschapsduur tien bijeenkomsten volgt om de fysieke en psychosociale gezondheid van moeder en kind te verbeteren. Het zijn interactieve bijeenkomsten onder leiding van een verloskundige en een andere professional zoals een kraamverzorgende of lactatiekundige. Naast medische zorg, zoals bloeddruk meten, is er veel ruimte om kennis en ervaringen uit te wisselen. Zo kunnen zwangere vrouwen van elkaar leren en hun gezondheidsvaardigheden en sociale netwerken verbeteren.

Preventieve logopedie door GGD NOG – Dit is van belang bij het tijdig signaleren van problemen op het gebied van spraak- en taalontwikkeling bij kinderen.

Inzet JGZ op kinderdagverblijven – Toeleiding, samenwerking en integrale vroeghulp.

Kinderwensspreekuur verloskundigen – Voorlichting over pre- en interconceptie en anticonceptie.

Praktische thuisbegeleiding/opvoedondersteuning – Deze inzet betreft voor 75% gezinnen met kinderen in leeftijd van 0-4 jaar. Er wordt onder andere gebruik gemaakt van Video Hometraining.

POP(poli)overleg – De huisarts, verloskundige of medisch specialist kan vrouwen met psychische of psychiatrische problemen tijdens de zwangerschap of na de bevalling verwijzen naar dit overleg tussen psychiatrie, verloskunde (obstetrie) en kindergeneeskunde (pediatrie) voor advies of verwijzing. Naast verloskundige begeleiding is er ook ruimte voor begeleiding door een psychiater, fysiotherapeut of maatschappelijk werker.

Kinderopvang plus – Kinderen hebben toegang tot een voorschoolse voorziening, ook als zij daarbij extra hulp en ondersteuning nodig hebben. Hiertoe heeft de gemeente samen met de kinderopvangorganisaties een nieuw product ontwikkeld: Kinderopvang plus. De extra zorg die kinderen tijdens de opvang nodig hebben, wordt door de gemeente via de Jeugdwet betaald.

Actieve regie – Ons uitgangspunt is dat kinderen thuis opgroeien. Dit betekent dat baby's en kinderen niet uit huis worden geplaatst, met als ondergrens de veiligheid van het kind. Met het project Actieve Regie wordt extra ingezet door de gemeente en jeugd- en gezinswerkers ter voorkoming van de uithuisplaatsing van baby's.

Verbinding huisartsen en sociaal domein – Er is regelmatig contact tussen de gemeente en de vertegenwoordiger van huisartsen om optimaal gebruik te kunnen maken van elkaars kennis, expertise en mogelijkheden om gezinnen te ondersteunen.

Folder financiële regelingen Kansrijke Start – Het Financieel Trefpunt (uitgevoerd door Stimenz) heeft een folder uitgebracht waarop alle financiële voorzieningen rondom Kansrijke Start worden toegelicht.

Stichting Babypullen – Kwetsbare gezinnen krijgen kosteloos een mooi en goed gevuld kraampakket.

Verlengde kraamzorg – Zo nodig zetten we met gemeentelijke middelen in op verlengde kraamzorg en/of vergoeden we de eigen bijdrage voor kraamzorg als vanuit een van de partijen van de lokale coalitie het signaal komt dat om financiële redenen van (noodzakelijke) kraamzorg wordt afgezien.

In ontwikkeling

Naast het borgen en versterken van de lokale coalitie en het prenataal zorgoverleg, zet de lokale coalitie op basis van behoefte in op de volgende pijlers:

- Centering zorg en versterken sociaal netwerk
- Kinderen in armoede
- Bewuste keuze zwangerschap, goed voorbereid ouderschap en gezonde relaties

Daarbij willen we aanstaande en jonge ouders betrekken. Zo werken we aan het initiëren en faciliteren van groepen ouders (bijvoorbeeld Centering Ouderschap), en mogelijk ook jongeren, die samen nadenken over oplossingen voor hun vragen. Een professional denkt indien nodig met de groep mee. Ook onderzoeken we of we een programma kunnen gaan draaien gericht op bewuste keuze zwangerschap en goed voorbereid ouderschap.

Het aangaan en onderhouden van een gezonde relatie draagt bij aan een goede start van een kind. Een baby die de eerste dagen van het leven blootstaat aan stress, onvoldoende aandacht en/of mishandeling begint met een achterstand aan het leven. We onderzoeken hoe we onze inwoners kunnen helpen bij het aangaan en onderhouden van een gezonde relatie (zie ook 4.6).

3.2 JOGG en ketenaanpak Gezonde Leefstijl Kinderen

Sinds 2014 is de gemeente Nunspeet een JOGG-gemeente. Vanuit JOGG bouwen we aan een lokaal, landelijk en internationaal werknets om samen de fysieke en sociale leefomgeving van alle jeugd (0 t/m 23 jaar) gezonder te maken. Hiermee bedoelen we een omgeving waar de gezonde keuze de gemakkelijkste keuze is. JOGG richt zich op de leefomgeving waar kinderen en jongeren veel komen. De programma's en projecten in deze omgevingen stimuleren een gezonder aanbod van eten en drinken, meer bewegen, voldoende ontspanning en slaap.

Binnen de regio Noord-Veluwe is er een gezamenlijke JOGG-aanpak waarbij samengewerkt wordt aan (strategische) doelstellingen (zie kader). Voor het bepalen van de doelstellingen wordt gebruik gemaakt van beschikbare data, advies van stakeholders, evaluaties van voorgaande periode(n) en landelijke ontwikkelingen. De regionale doelstellingen worden vertaald naar uitvoeringsplannen die aansluiten bij de werkzaamheden van de uitvoeringsorganisatie(s). In de gemeente Nunspeet is Nunspeet Beweegt de organisatie die uitvoering geeft aan JOGG via een JOGG-regisseur. De kosten voor de JOGG-regisseur, het lokaal uitvoeringsbudget en de regionale samenwerking zijn financieel geborgd in de gemeentelijke begroting (budget Volksgezondheid).

De regionale doelstellingen waar in de periode 2023-2026 aan gewerkt wordt, zijn:

1. Versterken van de lokale aanpak
2. Primaire inzet op preventie
3. Ondersteuning voor kinderen met een ongezond gewicht
4. Doorlopende aandacht voor de 4 leefstijlthema's: bewegen, groente eten, water drinken en slaap
5. Extra focus op stimuleren groente eten
6. Extra focus op bewustwording voldoende bewegen

In het plan van aanpak JOGG 2023-2026⁴ zijn de strategische doelstellingen verder uitgewerkt, staat wat we hiervoor gaan doen en wordt het proces van monitoring en evaluatie verder toegelicht.

In ontwikkeling

Ketenaanpak Gezonde Leefstijl Kinderen – In de aankomende periode willen we werken aan een ketenaanpak rondom gezinnen waarin ongezond gewicht voorkomt. In het IZA, het GALA en de regionale nota komt het werken aan een sluitende ketenaanpak terug volgens het landelijke model 'Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG). KnGG is een onderdeel van JOGG. Vanuit de aanpak KnGG wordt geprobeerd zoveel mogelijk aan te sluiten bij de netwerkstructuren en aanpakken die er al zijn. Een kinder-GLI (Gecombineerde Leefstijl Interventie) kan onderdeel zijn van de ondersteuning binnen de aanpak. In de gemeente Nunspeet is een lokale projectleider aangesteld om de eerste stappen te zetten om te komen tot een sluitende ketenaanpak gezonde leefstijl voor kinderen.

Groente en fruitlessen op scholen - Vanuit het programma JOGG worden groente en fruitlessen op scholen aangeboden. Dit is een groot succes. In de komende periode willen we meer groente en fruitlessen aanbieden om zo nog meer aandacht te hebben voor gezonde voeding op scholen.

3.3 Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)

In de regionale nota is afgesproken een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar de implementatie van het IJslands preventiemodel⁵. OKO is de Nederlandse aanpak gebaseerd op dit succesvolle IJslandse model. Met deze aanpak streven de gemeenten naar een trendbreuk in het middelengebruik en het bevorderen van het mentaal welbevinden onder jongeren. Inmiddels is OKO gestart en vormen de gemeenten Nunspeet, Elburg en Oldebroek een subregio (NEO). De implementatie van de lokale uitvoering wordt regionaal ondersteund door het Trimbos instituut, het Nederlands Jeugdinstituut en GGD NOG. Deze partijen, die de aanpak al in meerdere gemeenten hebben geïmplementeerd, verrijken ons project met de kennis van eerdere projecten. Met OKO werkt iedereen in de gemeente samen aan het vormen van de positieve leefomgeving voor jongeren: thuis (gezin), op school, in de vriendenkring (peergroep) en in de vrije tijd. Dit zijn de vier domeinen die in OKO centraal staan.

Als gemeente brengen we ouders en lokale partners bij elkaar, zodat een community ontstaat rondom opgroeiende jongeren. Samen doorlopen we elke twee jaar de hieronder beschreven cyclus:

- **Monitoring:** Jongeren in het voortgezet onderwijs vullen een vragenlijst in over hoe ze zich voelen, of ze alcohol, drugs of tabak gebruiken en over de aanwezigheid van beschermende en risicofactoren. Op de scholen van het voortgezet onderwijs waar de leerlingen uit de gemeente Nunspeet naartoe gaan, wordt de GGD-monitor eens per 2 jaar in de tweede en vierde klassen uitgevoerd. In het najaar van 2023 zijn deze vragenlijsten afgenomen.
- **Dialoog:** Kort na de afname van de vragenlijst bespreekt de gemeente de resultaten met de scholen, ouders en andere lokale partners ("Wat vinden wij als community van de cijfers? Waar

4) Plan van aanpak JOGG Noord-Veluwe 2023-2026

5) <https://www.trimbos.nl/kennis/ijslands-preventie-model>

willen we wat aan doen? Wat kun je/jouw organisatie bijdragen?”). Samen bepalen we de drie belangrijkste veranderpunten. In april 2024 heeft de dialoogsessie plaatsgevonden en zijn er drie geprioriteerde speerpunten geformuleerd.

- **Beleidsvorming:** Voor elk speerpunt kiezen zij de best passende aanpakken en activiteiten. Dit kunnen bestaande, maar ook nieuwe aanpakken en activiteiten zijn. Belangrijk is dat ze de beschermende factoren versterken en de risicofactoren verminderen. Iedere samenwerkingspartner werkt hierbij vanuit de eigen mogelijkheden en expertise mee.
- **Uitvoering:** De uitvoering van OKO vindt lokaal plaats. We maken binnen de gemeente Nunspeet een lokaal uitvoeringsplan met de betrokkenen rondom de jongeren in de gemeente. Per speerpunt wordt in de komende maanden een werkgroep opgericht die lokaal aan de slag gaat. In de loop van 2024 worden de gekozen interventies uitgevoerd. Hierbij wordt de verbinding gelegd met lokale programma's zoals Gezonde School en JOGG.
- In 2025 vindt de volgende monitor plaats. Aan de hand daarvan wordt beoordeeld in hoeverre de interventies positief bijdragen. Indien nodig stellen we bij. Deze cyclus wordt iedere twee jaar doorlopen.

Naast OKO lopen er andere aanpakken die verbinding hebben met de doelstellingen van OKO. Deze worden hieronder weergegeven:

Project gedrag – Er worden jaarlijks preventielessen aangeboden aan alle scholen in de gemeente Nunspeet voor leerlingen uit groep 7 en 8 en het voortgezet onderwijs. De scholen krijgen een overzicht van het aanbod via een zogeheten menukaart, waarin lessen worden aangeboden over specifieke thema's zoals verslavingspreventie, weerbaarheid en psychische gezondheid. Ook bevatten sommige thema's de mogelijkheid tot ouderbetrokkenheid, bijvoorbeeld in de vorm van een ouderavond. De lessen worden volledig gesubsidieerd door de gemeente Nunspeet. De komende jaren zorgen we voor een juiste verbinding tussen project gedrag en de speerpunten vanuit OKO. Ook in het collegeprogramma 2022-2026 staat de wens genoemd om het aanbod van preventie en voorlichting te structureren. Hierbij werken wij nauw samen met het onderwijs en willen wij zoveel mogelijk aansluiten bij lokaal aanbod.

Werkgroep Middelenpreventie – In de gemeente Nunspeet bestaat de werkgroep Middelenpreventie, waarbij veel partners zijn aangesloten zoals Straathoekwerk, Het Venster, Tactus en de politie. In deze werkgroep worden de partners meegenomen in OKO en wordt in toenemende mate gewerkt volgens de OKO-principes.

3.4 Extra Contactmoment Adolescenten (ECA)

Sinds 2013 is er een Extra Contactmoment voor Adolescenten (ECA) op scholen met als doel de gezondheid en het gezond gedrag van jongeren vanaf 14 jaar te bevorderen. We maken jongeren bewust van hun eigen gezondheid en gezond gedrag en begeleiden en coachen hen (preventief) om de eigen kracht te vergroten. De GGD NOG verzorgt een aanbod op scholen bestaande uit de workshop Veerkracht, de contactmomenten met en (verzuim)begeleiding door de jeugdarts en de ondersteuning van de Gezonde School-adviseur. Aanvullend hierop worden in gemeente Nunspeet in overleg met de scholen en onder coördinatie van de GGD NOG aanvullende activiteiten aangeboden op het gebied van mentale, relationele en seksuele gezondheid. Daarnaast is er een extra individueel contactmoment met de jeugdverpleegkundige.

Door de inzet van het ECA is er binnen het onderwijs (extra) aandacht voor seksuele weerbaarheid, veerkracht en gezonde voeding. Deze acties komen niet voort uit OKO, maar dragen wel bij aan het doel van OKO om een gezonde leefomgeving op school te creëren.

4. Gezond leven

Hoofdstuk 4 gaat over het thema Gezond leven. Mensen met gezonde gewoontes leven langer in goede gezondheid. We richten ons op het veranderen van gedrag van mensen en hun omstandigheden met als doel gezondheid bevorderen en/of ziekte voorkomen. Daarnaast richten we ons op het bevorderen van het (mentaal) welbevinden van onze inwoners. Mensen die een mentaal welbevinden ervaren, voelen zich niet alleen beter, maar voelen zich ook vaker verbonden met elkaar, zorgen over het algemeen goed voor hun kinderen en zijn van betekenis voor hun directe omgeving en de maatschappij. In dit hoofdstuk gaan we in op het Sport- en Preventieakkoord, de ketenaanpak Gezonde Leefstijl Volwassenen, ketenaanpak Welzijn op Recept, het Ecosysteem Mentale Gezondheid (GEM), suïcidepreventie en gezonde relaties/preventie echtscheidingen.

4.1 Sport- en Preventieakkoord

In de gemeente Nunspeet is in 2020 het Sport- en Preventieakkoord afgesloten. Nunspeet was een van de eerste gemeenten in Nederland die sport en preventie op deze manier combineerde. Een logische stap: sport en beweging dragen bij aan gezondheidswinst en aan persoonlijke ontwikkeling. Door te sporten en bewegen zit je lekkerder in je vel, wordt je weerbaarheid versterkt en groeit je zelfvertrouwen. Het akkoord is ondertekend door partners uit de gehele gemeente. Denk hierbij aan onderwijs, sport-

verenigingen, welzijnsorganisaties, fysiotherapeuten en commerciële sportaanbieders. Het akkoord loopt tot en met 2026.

Zeven thema's van het lokale Sport- en Preventieakkoord (2020-2026):

1. Gezonde leefstijl
2. Terugdringen middelengebruik
3. Mentale gezondheid (lekker in je vel)
4. Meedoen in sport en samenleving
5. Jeugd vaardig in beweging
6. Toekomstbestendige sportaanbieders
7. Ruimte voor sport en bewegen

Positieve Gezondheid vormt een rode draad binnen het lokale Sport- en Preventieakkoord. Het is een levend akkoord en bevat ideeën die de eerste stappen zijn naar een meer gezonde en actieve leefstijl voor alle inwoners. Met het akkoord willen we een beweging in gang zetten waarin maatschappelijke organisaties, sportaanbieders, onderwijs en bedrijfsleven zich samen sterk maken voor het bevorderen van de gezondheid van alle inwoners van de gemeente Nunspeet. Jaarlijks worden er twee netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Ook is er een kerngroep (zie ook www.nunspeetsportiefengezond.nl) die bestaat uit professionals vanuit welzijn en sport en bewegen, Medicamus en de GGD NOG. Inwoners, verenigingen en/of organisaties kunnen plannen voor subsidie indienen die raken aan ten minste één van de thema's (zie kader) en bijdragen aan een sportiever en gezonder leven in gemeente Nunspeet. De kerngroep beoordeelt deze plannen en verleent subsidie aan plannen die passen. Tot slot zorgt de coördinator Sport en Preventie voor de verbinding met de lokale invulling van het GALA.

4.2 Ketenaanpak Gezonde Leefstijl Volwassenen (GLI)

De Gecombineerde Leefstijl Interventie', afgekort GLI, is een programma waarin mensen advies en begeleiding krijgen voor het ontwikkelen én behouden van een gezonde leefstijl. De GLI wordt vergoed uit de basisverzekering voor mensen met obesitas en overgewicht. Hiervoor is een verwijzing van de huisarts of specialist nodig. Op dit moment bestaan er zeven erkende GLI-programma's.

In de gemeente Nunspeet wordt één GLI-programma aangeboden: COOL (coaching op leefstijl) door fysiopraktijk Louwen/Muilewijk. In het tweejarig programma werken deelnemers onder begeleiding van een leefstijlcoach aan hun leefstijl, gezonder eten en duurzame gedragsverandering. Sporten en bewegen doet de deelnemer in de eigen woon-/leefomgeving en vormt geen standaardonderdeel van COOL.

In ontwikkeling

In het IZA, het GALA en de regionale nota wordt het werken aan een gezonde leefstijl bij volwassenen benoemd. In de gemeente Nunspeet is een lokale projectleider aangesteld om de eerste stappen te zetten om te komen tot een sluitende ketenaanpak gezonde leefstijl. Zoals benoemd in het lokale plan van aanpak GALA ligt de focus hierbij op het verbeteren van de inbedding van de GLI door professionals uit het zorg- en sociaal domein bijeen te brengen en de onderlinge samenwerking te versterken. Ook willen we onderzoeken hoe de inzet op gezonde leefstijl uitgebreid kan worden, bijvoorbeeld door het aanbieden van aanvullende beweegtrajecten tijdens de GLI, de verbinding van de GLI met beweeginitiatieven en sportverenigingen te verstevigen en/of het aanbieden van andere GLI-programma's.

4.3 Ketenaanpak Welzijn op Recept

Welzijn op Recept is ondersteuning voor mensen met psychosociale klachten. Wanneer een huisarts constateert dat een inwoner psychosociale klachten ervaart, wordt deze inwoner doorverwezen naar een welzijnscoach. Samen met de welzijnscoach kijkt de inwoner naar de zes dimensies van Positieve Gezondheid: wat valt op en waar wil de inwoner iets veranderen? De welzijnscoach helpt vervolgens om de juiste weg te vinden: hij/zij is bekend met het lokale (activiteiten)aanbod en kent veel mensen, organisaties, clubs en (sport)verenigingen.

Welzijn op Recept is een samenwerking tussen Stichting Welzijn Nunspeet, Het Venster, SPCJ Radix, Straathoekwerk, De Oranjarahof, Medicamus, de gemeente en alle lokale huisartsenpraktijken. Als gemeente hebben we een faciliterende rol: we brengen de partijen met elkaar in contact, verlenen subsidie en zien erop toe dat de geformuleerde doelen worden nagestreefd. De toekomstplannen voor deze ketenaanpak zijn verder uitgewerkt in het lokale plan van aanpak GALA.

4.4 Mentaal gezond/GEM

GEM staat voor Ecosysteem Mentale Gezondheid, gericht op het leven en zelfregie van de hulpvrager. Het is een nieuwe, brede benadering van gezondheid die de mens centraal stelt en niet de psychische aandoening. Vanuit het regionale netwerk Gezond Veluwe is gestart met deze innovatieve en experimentele GEM-aanpak. Dit wordt de komende jaren verder lokaal uitgewerkt.

In ontwikkeling

Met GEM willen we een samenleving creëren waarin mensen elkaar tot steun zijn in de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven en de weg weten te vinden naar ondersteuning als dat nodig is. Om te onderzoeken wat in de gemeente Nunspeet nodig is op het gebied van mentale gezondheid,

brengen we eerst het huidige ecosysteem in kaart. Hiervoor hebben we onder andere input opgehaald tijdens de netwerkbijeenkomst 'Tijd voor gezondheid' van 21 maart 2024. Daarna gaan we aan de slag met een aantal veranderateliers, waaronder het veranderatelier GEM Jeugd. Dit doen we niet alleen op lokaal niveau, maar ook samen met de regio.

4.5 Suïcidepreventie

Het Suicide Preventie Centrum (SPC) in Harderwijk is gestart in juli 2021, mede met een subsidie van ZonMW. Vervolgens is het via regionale bekostiging in stand gehouden. Het SPC is een organisatie die zich inzet voor mensen die te maken hebben met suïcidaliteit vanuit zichzelf, als naaste, als nabestaande of als hulpverlener. De basis van de activiteiten is ervaringsdeskundigheid: de medewerkers van de stichting hebben vanuit verschillende rollen te maken gehad met suïcidaliteit. Het SPC verzorgt lotgenotencontact, trainingen en nazorg en ondersteuning. Hier kunnen inwoners uit alle gemeenten op de Noord-Veluwe gebruik van maken.

We zijn momenteel in afwachting van de uitkomst van de behandeling van het wetsvoorstel Wet integrale suïcidepreventie in de Tweede Kamer. Met dit voorstel wordt de plicht van de overheid om zich in te zetten voor suïcidepreventie verankerd in de Wet publieke gezondheid. Vooruitlopend op deze ontwikkeling is er recent door het SPC in samenwerking met de gemeente Nunspeet een routekaart voor professionals ontworpen om mensen te kunnen helpen die aan zelfdoding denken. Ook organiseren we gezamenlijk een lokale netwerkbijeenkomst om kennis rondom suïcidepreventie te delen en het netwerk (hierbij valt te denken aan huisartsen, praktijkondersteuner huisartsen GGZ, GGZ, Centrum voor Jeugd en Gezin Nunspeet (CJG), scholen en Straathoekwerk) met elkaar in contact te brengen.

4.6 Gezonde relaties/preventie echtscheidingen

Het opbouwen en onderhouden van gezonde (liefdes)relaties is van groot belang om ons gezond en gelukkig te voelen. Een relatiebreuk kan, vooral wanneer er kinderen zijn, veel impact hebben. In gemeente Nunspeet willen we daarom inzetten op laagdrempelige toegang en hulp bij het aangaan en onderhouden van gezonde relaties. En als de relatie verbroken wordt, zetten we in op de juiste ondersteuning voor het gezin. Dit onderwerp hangt sterk samen met de ketenaanpak Kansrijke Start (zie 3.1).

Lopende acties

Inzet maatschappelijk werk en CJG – Hulp en/of ondersteuning op het gebied van huwelijk, relaties en scheiding door maatschappelijk werk (Stimenz) en CJG. Er zijn afspraken gemaakt over de onderlinge samenwerking van Stimenz en CGJ vanuit het reguliere aanbod.

Steungezinnen – Steungezinnen (inclusief Moeders informeren Moeders) is een initiatief gebaseerd op een oude gedachte: opvoeden doen we samen. Gezinnen die het zwaar hebben (vraaggezinnen) worden gekoppeld aan een warm en stabiel gezin in de buurt (steungezinnen). Zo krijgen kinderen extra liefde en aandacht en worden ouders ontlast. Stimenz en Stichting Welzijn Nunspeet pakken de intake samen op.

Steunfiguur voor jeugdigen – Het CJG vraagt actief of er een steunfiguur (bij voorkeur binnen het eigen netwerk) beschikbaar is. Vanuit welzijn (Stichting Welzijn Nunspeet en Straathoekwerk) wordt waar gewenst ook steun aan jeugdigen geboden. Er is voldoende capaciteit hiervoor beschikbaar. Ook is vanuit Villa Pinedo steun beschikbaar.

Scheiden zonder schade – Dit programma heeft als doel om de schade door echtscheiding bij kinderen zoveel mogelijk te voorkomen door gezinnen zo vroeg mogelijk te begeleiden, de-escalerend te werken en daardoor (vervolg)conflicten te voorkomen. Hierbij worden diverse professionals ingezet, zoals een specialist in contactverlies. Inmiddels is dit programma opgenomen in een regionaal uitvoeringsplan Relaties en scheiden.

Een nieuwe balans na de (echt)scheiding – Vanuit het CJG wordt er kosteloos een Triple P (Positive Parenting Program) cursus 'Family Transitions' aangeboden voor vaders en moeders die door de scheiding problemen ondervinden.

Overig aanbod – Vanuit verschillende kerken worden cursussen aangeboden om te investeren in relaties. Daarnaast zijn er meerdere relatietherapeuten actief die onder andere de online 'houd me vast'-groepen begeleiden.

In ontwikkeling

Ontwikkelen integrale werkwijze – In samenwerking met inwoners, netwerkpartners en lerend van goede voorbeelden in het land gaan we een integrale werkwijze rondom gezonde relaties en preventie echtscheidingen ontwikkelen. Hierbij verleggen we de focus van de begeleiding van het probleem naar de oplossing, waarbij het gaat om de interactie, gezonde processen, het versterken van veerkracht, flexibiliteit en het opbouwen van vertrouwen in zichzelf en elkaar. En als er kinderen zijn, is het belangrijk oog te hebben voor de relatiekwaliteit van het kind met beide ouders en de mate van ouderlijke stress en conflicten. Daarnaast sluiten we aan bij het regionale uitvoeringsplan Relaties en scheiden en zetten we in op de-escalerend en traumasensitief werken.

5. Goed ouder worden

Hoofdstuk 5 gaat over goed ouder worden. Mensen worden steeds ouder en het aantal ouderen neemt toe. In de gemeente Nunspeet is 21% van de inwoners 65 jaar of ouder⁶. In dit uitvoeringsplan benoemen we wat we vanuit het beleidsveld gezondheid doen om hieraan bij te dragen. Vanuit de andere beleidsvelden, bijvoorbeeld vanuit Wmo en Welzijn, gebeurt echter nog veel meer. In dit hoofdstuk gaan we in op een dementievriendelijke gemeente en vitaal ouder worden waar de ketenaanpak Valpreventie en Langer thuis bij horen.

5.1 Dementievriendelijke gemeente

Door de vergrijzing zal het aantal mensen met ouderdomsziekten toenemen. Op dit moment zijn er ruim 500 mensen met de diagnose dementie in de gemeente Nunspeet; in 2040 zullen dat er bijna dubbel zoveel zijn. De gemeente heeft de afgelopen jaren met lokale zorg- en welzijnspartijen diverse stappen ondernomen op dit vlak. Zo hebben we in november 2023 het certificaat 'Dementievriendelijke gemeente' ontvangen van Alzheimer Nederland. Voor het behouden van het certificaat 'Dementievriendelijk' moet elke 2 jaar een dementiescan worden gedaan.

In ontwikkeling

Als nulmeting heeft Alzheimer Nederland in maart 2024 de dementiescan afgenomen bij de gemeente Nunspeet. Uit die scan blijkt dat gemeente Nunspeet op alle onderdelen hoger scoort ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Wel valt er nog winst te behalen op een aantal onderdelen:

- Aandacht voor dementievriendelijk wonen
- Aandacht voor mensen met een migratieachtergrond
- Training aan commerciële partijen
- Aandacht vragen voor doelgroep dementie binnen reguliere activiteiten (activiteitsaanbod, scholing professionals, wonen)
- Beleid; een toekomstbestendig plan opstellen

Daarnaast zijn de volgende punten op korte termijn geborgd, maar zal de continuïteit moeten worden gemonitord en bewaakt voor: het in stand houden van informatieverspreiding, het Breinpunt in de bibliotheek, dementiecoaches, Brein- en Alzheimerterfpointbijeenkomsten, organisatie van trainingen Goed omgaan met dementie en doorontwikkeling van laagdrempelige dagbesteding.

5.2 Ketenaanpak Valpreventie

Eén van de taken voor gemeenten die uit het IZA en GALA voortvloeit, is het opzetten van een ketenaanpak Valpreventie voor thuiswonende ouderen van 65 jaar en ouder. Deze ketenaanpak houdt in dat door middel van een domeinoverstijgende samenwerking binnen de gemeente wordt ingezet op het voorkomen van valincidenten onder ouderen. Deze aanpak bestaat uit vier stappen: opsporing van valrisico, screenen van valrisicofactoren, valpreventieve beweeginterventies en het bieden van structureel beweegaanbod. Begin 2024 is een start gemaakt met partners en ouderen voor het opzetten van een goede ketenaanpak. Verdere invulling en uitwerking wordt de komende jaren met alle ketenpartners en samen met ouderen ontwikkeld.

5.3 Veilig en zelfstandig wonen

Het is belangrijk dat de groeiende groep ouderen op een goede manier oud wordt en zo lang mogelijk mee kan blijven doen⁷ en dat ze (Positieve) Gezondheid ervaren en zich sociaal verbonden voelen. Ook willen we dat ze zelfredzaam zijn en zo lang mogelijk veilig en zelfstandig wonen. Daarnaast neemt in deze periode werk steeds minder een centrale plek in binnen het leven van inwoners. Dit vraagt mogelijk om een andere manier van zingeving en heroriëntatie op het leven.

In ontwikkeling

Langer thuis – Als gevolg van overheidsbeleid, krapte op de arbeidsmarkt, maar ook de wens van ouderen zelf wonen steeds meer ouderen langer zelfstandig thuis. De zorg voor deze ouderen staat onder druk. Er wordt dan ook in deze collegeperiode een plan opgesteld over het langer zelfstandig thuis wonen van ouderen.

6. Gezondheidsachterstanden verkleinen

Hoofdstuk 6 gaat over het verkleinen van gezondheidsachterstanden. Voor dit onderdeel werken we samen met het sociaal domein (Uitvoeringsplan Bestaanszekerheid en Schulden⁸); door de krachten en middelen

6) <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/ouderen>

7) Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2022-2025 gemeente Nunspeet, centraal doel levensfase vanaf 60 jaar

8) Uitvoeringsplan Bestaanszekerheid en Schulden gemeente Nunspeet 2023

te bundelen werken we samen aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden. De acties waar wij vanuit gezondheid mee te maken hebben, worden wel benoemd, maar we wijden hier geen aparte paragrafen aan.

Gezondheid wordt bepaald door een combinatie van persoonlijke kenmerken en omstandigheden waarin mensen geboren worden, opgroeien, wonen en werken. Denk aan (on)gunstige woon- en werkomstandigheden, (on)gezonde leefstijl, (laag)geletterdheid, financiële (on)gezondheid zoals armoede en schulden. Zo ervaren praktisch opgeleiden meer chronische stress als gevolg van sociale en financiële problemen, zoals werkloosheid en langdurig leven in armoede. Dergelijke chronische stress vergroot de kans op hart- en vaatziekten, diabetes en depressie, heeft een ongunstig effect op leefstijl en beïnvloedt cognitieve vermogens en vaardigheden om met problemen om te gaan. Bovendien vormt roken bij deze doelgroep een leefstijlfactor waar nog een hoop gezondheidswinst te behalen valt. Een ander voorbeeld is dat mensen met basisonderwijs of vmbo gemiddeld 4 jaar korter en 15 jaar in minder goede gezondheid leven dan mensen met hbo of een universitaire opleiding⁹. Dergelijke gezondheidsverschillen willen we in de gemeente Nunspeet verkleinen.

Bij inwoners met een migratieachtergrond zijn er specifieke risicofactoren aan te wijzen voor een slechtere gezondheid, zoals het hebben van een migratiegeschiedenis, een andere beleving van ziekte of andere verwachtingen van de zorg ten opzichte van inwoners zonder migratieachtergrond en voorzieningen die niet aansluiten of minder toegankelijk zijn door bijvoorbeeld een taalbarrière. Ook discriminatie hangt samen met een slechtere gezondheid.

Lopende acties

Bewegen Werkt – Bewegen Werkt is gericht op het activeren, in beweging komen en coachen op gedrag voor inwoners van de NEO-gemeenten met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bewegen Werkt kan worden ingezet voor mensen die belemmeringen ondervinden bij de stap naar werk, bijvoorbeeld door fysieke of psychologische klachten. In een groep van maximaal 15 deelnemers wordt gedurende 24 weken 2 dagdelen per week gewerkt aan diverse doelen (zie kader).

Doelen van Bewegen Werkt:

- Verbeteren van fysieke conditie
- Veranderen naar gezonde, actieve leefstijl
- Vergroten van sociaal netwerk
- Verbeteren van structuur in dag en week
- Verbeteren van algeheel welbevinden (motivatie en zelfvertrouwen)
- Vergroten van kans op (vrijwilligers)werk door te werken aan (arbeids-)vaardigheden
- Vergroten van kans op blijven bewegen na afsluiting van het programma
- Verrijken van de taalvaardigheid
- Digitaal vaardiger maken

Menstruatiesarmoede – Stichting Armoedefonds helpt gemeenten bij het realiseren van menstruatieproductuitgiftepunten. Bij deze punten kunnen inwoners die financieel moeilijk rondkomen terecht om deze gratis producten af te halen. Inmiddels hebben we in gemeente Nunspeet 17 uitgiftepunten van menstruatieproducten gerealiseerd (elke dorpskern wordt bediend).

Workshops Gezond koken met een laag budget – Het is moeilijk om gezond te kunnen koken wanneer mensen een laag inkomen hebben. Daarom worden er vanuit het project Rondkomers in samenwerking met de Volksuniversiteit Nunspeet, welzijnspartijen, Voedselhulp en Stichting Verborgen Armoede workshops georganiseerd genaamd 'Gezond koken met een laag budget'.

Jeugdfonds Sport & Cultuur – De gemeente Nunspeet vindt het belangrijk dat alle kinderen de mogelijkheid hebben om mee te doen aan sport en cultuur. Daarom zijn wij aangesloten bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Het Jeugdfonds Sport & Cultuur betaalt het lidmaatschap van een sport- of muziekvereniging voor kinderen en jongeren uit gezinnen waar onvoldoende geld is om lid te worden. Ook zwemlessen kunnen uit het fonds betaald worden.

In ontwikkeling

Trainingen Positieve Gezondheidsvaardigheden – De gemeente Nunspeet start in 2025 in samenwerking met de Vrije Universiteit Amsterdam de interventie 'Gezond en Goed met elkaar'. Dit is een recent ontwikkelde interventie die zich richt op het gelijktijdig verbeteren van gezondheidsvaardigheden en taalvaardigheid. Eén op de drie Nederlanders heeft beperkte gezondheidsvaardigheden; daarmee bedoelen we het kunnen lezen, begrijpen en toepassen van gezondheidsinformatie. Mensen die laaggeletterd zijn, hebben meer kans op een slechtere gezondheid en missen bovendien vaak de vaardigheden om goed om te gaan met gezondheidsinformatie. Het programma bestaat uit acht bijeenkomsten van 1,5 uur onder leiding van een leefstijlcoach op basis van de zes pijlers van Positieve Gezondheid.

Regioplan Basisvaardigheden – In Nederland zijn er naar schatting 2,5 miljoen volwassenen die onvoldoende basisvaardigheden beheersen. Dat betekent dat zij zodanig moeite hebben met lezen, schrijven,

9) <https://www.pharos.nl/factsheets/sociaaleconomische-gezondheidsverschillen-segv/>

rekenen en/of digitale vaardigheden dat zij daar in hun dagelijkse leven hinder van ondervinden en niet goed kunnen meedoen in de samenleving.

Het doel van het Regioplan Basisvaardigheden is een inclusieve samenleving waar zoveel mogelijk mensen de basisvaardigheden beheersen, zodat:

- minder inwoners belemmeringen ervaren om deel te nemen aan de samenleving;
- meer inwoners aan het werk zijn en participeren;
- meer inwoners een startkwalificatie behalen;
- meer inwoners financieel zelfredzaam zijn;
- meer ouders betrokken zijn bij de schoolloopbaan van hun kind;
- meer mensen in staat zijn gezond te leven.

Voor de uitvoering van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) is de gemeente Nunspeet aangesloten bij de WEB-regio Stedendriehoek en Noordwest Veluwe. Hiervoor is het Regioplan Basisvaardigheden opgesteld (zie kader). Het regioplan is onder andere gericht op basisvaardigheden en gezondheid. Mensen die moeite hebben met taal en rekenen hebben vaak onvoldoende toegang tot informatie over ziekte en gezondheidszorg. Ze ontwikkelen vaker een ongezonde levensstijl en zijn zich onvoldoende bewust van de daarbij behorende risico's. Als gevolg daarvan hebben deze mensen een verhoogd risico op gezondheidsproblemen. Het taalbeleid kan bijdragen aan het terugdringen van het aantal inwoners met onvoldoende gezondheidsvaardigheden. Op dit moment onderzoeken we 'Digivitaler', een lesprogramma over het gebruik van digitale zorg.

Coördinator gezondheid statushouders – In 2024 kopen we voor het eerst het 'plusproduct' coördinator gezondheid statushouders in bij GGD NOG. Onze inzet op nieuwkomers is nodig; zij hebben veel en grote uitdagingen in hun nieuwe land. Ook vraagt hun gezondheid aandacht om hun inburgering te doen slagen. Daarom koppelen we aan het participatieverklaringstraject (PVT), in afstemming met buurtbemiddeling, een aantal workshops voor statushouders. Dit zijn informatiewerkshops over bijvoorbeeld de zorg in Nederland zoals de huisarts, kraam- en jeugdzorg en de bevolkingsonderzoeken voor borst-, baarmoederhals- en darmkanker over hoe om te gaan met stress en spanningsklachten en over voeding en een gezonde leefstijl. Daarnaast gaan consultants van de gemeente zelf een workshop volgen over psychische gezondheid bij statushouders.

Ongelijk investeren voor gelijke kansen – We streven naar een samenleving waarin het voor iedereen mogelijk is om een goed leven te leiden. Echter toont wetenschappelijk onderzoek aan dat mensen met een lage sociaal economische positie (SEP) op verschillende gebieden (gezondheid, onderwijs, werk en inkomen en wonen) minder goed af zijn dan inwoners met een hoge SEP. Deze verschillen ontstaan omdat deze inwoners in hun hele leven meer risico lopen op achterstanden op de genoemde gebieden – vaak al vanaf de geboorte, en 9 maanden daarvoor, en er (te) weinig kansen en beschermende factoren tegenover deze risico's staan. Via het Uitvoeringsplan Bestaanszekerheid en Schulden wordt hier vanuit de gemeente op ingezet. Daarbovenop willen we bewerkstelligen dat bij nieuwe ontwikkelingen zoals pilots eerst wordt geïnvesteerd in de wijken waar relatief veel mensen met een lage SEP wonen.

7. Gezonde fysieke en sociale leefomgeving

Hoofdstuk 7 gaat over een gezonde fysieke en sociale leefomgeving, waarbij we de fysieke en sociale leefomgeving als aparte paragrafen bespreken. De leefomgeving levert een belangrijke bijdrage aan onze gezondheid en ons welzijn; een gezonde fysieke en sociale leefomgeving is een prettige plek om te leven. Een gezonde leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag zoals wandelen, fietsen, spelen, ontspannen en gezond eten. Ook biedt een goede leefomgeving toegang tot voorzieningen zoals scholen, winkels en buurthuizen en is ruimte om elkaar te ontmoeten.

7.1 Een gezonde sociale leefomgeving

Bij een gezonde sociale leefomgeving is er sprake van sociale cohesie (samenhang), omzien naar elkaar en samenredzaamheid. In een gezonde sociale omgeving wonen mensen veilig, voelen mensen zich verbonden en steunen buurtbewoners elkaar. Als gemeente zetten we in op sociale cohesie en samenredzaamheid via wijkontmoetingscentra, buurthuizen en welzijnswerk. Ook ondersteunen we vrijwilligers en mantelzorgers en proberen we ontwikkelingen die een sociale leefomgeving belemmeren tegen te gaan, zoals criminaliteit en huiselijk geweld.

In ontwikkeling

Verbinding met kunst en cultuur – De verbinding van kunst en cultuur met het sociaal domein, waaronder volksgezondheid, krijgt een vaste plek in de uitvoering van de kunst- en cultuuraanpak van de gemeente Nunspeet. Zo wordt kunst en cultuur in de nieuwe beleidsnotitie voor 2024-2027 ingezet om participatie, welzijn en sociale cohesie te vergroten. Door deel te nemen aan kunst en cultuur worden mensen verbonden met hun leefomgeving en met elkaar in al hun diversiteit en eigenheid. Hiervoor werken we toe naar een integrale aanpak met culturele partners en partners vanuit zorg en welzijn. Vanuit het concept van Positieve Gezondheid worden bovendien projecten (door)ontwikkeld door onder

andere Cultuurkust, de bibliotheek, het Noord-Veluws Museum, welzijnsorganisaties en amateurkunst-organisaties.

7.2 Een gezonde fysieke leefomgeving

Een gezonde leefomgeving is duurzaam, groen en schoon. De gemeente Nunspeet staat bekend als een groene gemeente en daar zijn we trots op. Naast dat het fijn is om naar natuur te kijken of je er in te begeven, heeft het positieve effecten op mentale gezondheid. Ook brengen bomen en struiken schaduw en verkoeling; groen is essentieel voor een klimaatbestendige en duurzame omgeving. Samen met beleidsadviseurs Duurzaamheid zetten we in op een gezonde fysieke leefomgeving. De inrichting van de fysieke leefomgeving beïnvloedt hoe deze gebruikt wordt en of het uitnodigt tot gezond gedrag. Vanuit gezondheid gaan we in gesprek met het domein Ruimte om keuzes te maken op basis van de 12 principes voor een gezonde leefomgeving volgens de Amsterdamse gezondheidslogica (zie kader).

De 12 principes voor een gezonde leefomgeving:

1. Fietzers en voetgangers krijgen ruim baan
2. Een gezonde stad is een groene stad
3. De stad is een speeltuin
4. Sport is om de hoek
5. Er is ruimte voor ontmoeting en verbinding
6. Drukke wordt afgewisseld met rust en stilte
7. Gezond voedsel is logisch en overal
8. Buurten zijn prettig voor ouderen
9. De schoolomgeving is gezond in het bijzonder
10. Er is gezonde lucht voor iedereen
11. De stad is bestand tegen klimaatverandering
12. Gebouwen en buitenruimten dragen bij aan gezondheid

Lopende acties

Groene Schoolpleinen – Samen met beleidsadviseurs Duurzaamheid zetten we in op het vergroenen van de schoolpleinen. Naast de positieve effecten, de biodiversiteit en klimaatbestendigheid ondersteunt een groen schoolplein ook de ontwikkeling van kinderen. Een groen schoolplein is een buitenruimte met dynamiek, planten en dieren; het is een omgeving die uitnodigt om te ontdekken en onderzoeken en die beweging en spelen stimuleert. We gaan met scholen in gesprek die hun schoolplein willen vergroenen en bieden subsidiemogelijkheden aan. Daarbij stimuleren wij scholen om hun schoolpleinen ook buiten openingstijden beschikbaar te stellen voor kinderen in de buurt.

Uitvoeringsplan Bewegen, Spelen en Ontmoeten – Buitenspelen is essentieel voor een gezonde ontwikkeling voor kinderen. Het verbetert naast de motoriek en coördinatie ook het zelfvertrouwen en sociale vaardigheden. Bovendien is het voor jongeren, volwassenen en ouderen ook belangrijk om te sporten en te bewegen; het draagt bij aan langer gezond blijven. Kortom, het is belangrijk om de openbare ruimte uitnodigend in te richten om veilig en met plezier te kunnen spelen, bewegen en ontmoeten. In het Uitvoeringsplan Bewegen, Spelen en Ontmoeten wordt voorgesteld hoe de speelruimte locaties aangepast kunnen worden, zodat deze aansluiten bij de behoeften van de inwoners van gemeente Nunspeet.

Hitteplan – Het Ministerie van VWS heeft in samenwerking met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) een Nationaal Hiteplan opgesteld: een waarschuwingssysteem om via de regionale contacten extra aandacht te vragen voor de risico's van warm weer, met nadruk op risicogroepen. In aanvulling hierop hebben we in de gemeente Nunspeet een lokaal hitteplan opgesteld. Dit is een communicatieplan om informatie tijdig en volledig te verspreiden onder kwetsbare personen en organisaties die te maken hebben met kwetsbare groepen.

Automatische Externe Defibrillatoren (AED's) – De aanwezigheid en beschikbaarheid van een AED kan bij een hartstilstand doorslaggevend zijn voor de overlevingskansen. Daarom streven we naar een dekkend netwerk van AED's en burgerhulpverleners.

In ontwikkeling

Aansluiten bij wetten en akkoorden – De Omgevingswet biedt kansen om als gemeente de leefomgeving gezond(er) in te richten. Bij nieuwe (bouw)plannen zoeken we vanuit gezondheid afstemming met het domein Ruimte en andersom gebeurt dit ook. We gaan de komende tijd onderzoeken hoe we deze werkspraak goed kunnen borgen. Daarnaast gaan we onderzoeken hoe we kunnen aansluiten bij het Schone Lucht Akkoord.

Tegengaan ongezonde reclame – We onderzoeken in welke mate reclame-uitingen in de openbare ruimte aangepast kunnen worden, zodat inwoners niet continu worden geconfronteerd met ongezonde advertenties.

Positieve Gezondheid in al het beleid – Het bewerkstelligen van het credo 'health in all policies' vraagt van de gehele gemeentelijke organisatie dat zij afweegt welke effecten de beleidskeuzes, acties en activiteiten hebben op de gezondheid van de inwoners van gemeente Nunspeet. Om hier alle collega's

bewust over na te laten denken, wordt het voortaan toegevoegd als invulveld in alle collegevoorstellen. Dit heeft tot gevolg dat alle ambtenaren in hun collegevoorstellen moeten aangeven welk effect (in positieve of negatieve zin) het voorliggende collegevoorstel heeft op gezondheid.

8. Monitoring en evaluatie

Tijdens de raadsvergadering van 28 september 2023 is het punt: "Herijking indicatoren Programmabegroting gemeente Nunspeet" besproken. Tijdens deze vergadering is de raad akkoord gegaan met de aangepaste indicatoren ten behoeve van alle programma's in de Programmabegroting van de gemeente Nunspeet, zoals opgenomen in de bijlage van desbetreffende raadsvoorstel. Daarin is ook het Programma 4 Volksgezondheid en Milieu opgenomen. Daarin is afgesproken om onderstaande indicatoren aan te houden (zie ook tabel 2):

- Inwoners ervaren goede gezondheid.
- Inwoners zijn beschermd tegen infectieziekten (RVP).
- Inwoners ervaren voldoende veerkracht (Link naar Positieve Gezondheid).
- Percentage inwoners dat voldoende beweegt conform norm Gezond Bewegen neemt toe.
- Percentage inwoners met gezond gewicht neemt toe.
- Percentage inwoners dat rookt neemt af.
- Percentage inwoners dat voldoet aan de norm alcoholgebruik neemt toe.
- Vaccinatiegraad zuigelingen < 2 jaar - geen enkele vaccinatie neemt af.

In het afgelopen najaar (2023) zijn er, vanwege de start van OKO, extra vragen opgenomen in de jeugdmonitor van de GGD NOG. Aan de hand van deze vragen worden er nieuwe indicatoren opgesteld waardoor OKO geëvalueerd kan worden. Deze indicatoren worden vastgelegd in het uitvoeringsplan dat voor OKO geschreven wordt. In de bijlage: Situatieschets Nunspeet April 2024 zijn de eerste resultaten van OKO gepresenteerd.

Daarnaast zijn we in gesprek met de GGD NOG over het evalueren van Positieve Gezondheid zoals we daarmee werken in de gemeente Nunspeet. De huidige indicator veerkracht past al goed in het gedachtegoed van Positieve Gezondheid en we onderzoeken of er nog meer verbindingen gemaakt kunnen worden vanuit de monitors van de GGD NOG.

We zijn ons ervan bewust dat cijfers niet het gehele verhaal vertellen. Daarom onderzoeken we of er aanvullende methoden helpend zijn waardoor we Positieve Gezondheid breder kunnen evalueren. Hiervoor maken we gebruik van de evaluatiewijzer van het Institute for Positive Health (IPH) - het instituut over Positieve Gezondheid.

Tabel 2 – Indicatoren programma 4 Volksgezondheid en Milieu

KPI's	Omschrijving	Frequentie	Bron
Inwoners ervaren goede gezondheid (volgens inzicht uit "De Gezondheidsmonitor Jeugd, Volwassenen en Ouderen" in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van Nederlanders van 18 jaar en ouder).	Geeft een overall beeld van de fysieke en mentale gezondheid, lijkt ook een goede voorspeller voor sterfte te zijn. Percentage middelbare scholieren en (jong)volwassenen dat zijn/haar gezondheid als (zeer) goed ervaart.	4-jaarlijks	Gezondheidsmonitor Jeugd, Gezondheidsmonitor jongvolwassenen, Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, GGD'en, RIVM en CBS.
Inwoners zijn beschermd tegen infectieziekten (RVP).	Volledige deelname RVP (2 jaar), Hib volledig (2 jaar), pneumokokken volledig (2 jaar), Hepatitis B volledig (2 jaar), D(K)TP volledig (10 jaar), BMR volledig (10 jaar), HPV volledig (14 jaar), Men-ACWY volledig (cohorten 2001-2005).	1x per jaar	Jeugdgezondheid GGD NOG, CBS.
Veerkracht (volgens inzicht uit "De Gezondheidsmonitor Jeugd, Volwassenen en Ouderen" in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van Nederlanders van 18 jaar en ouder.) Link naar Positieve Gezondheid.	Bij jeugdmonitor uitgevraagd a.d.h.v. twee uitspraken "Na een moeilijke periode herstel ik meestal weer snel" en "Ik vind het moeilijk om me door stressvolle gebeurtenissen heen te slaan." Bij de volwassenen	4-jaarlijks	Gezondheidsmonitor Jeugd, Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, GGD'en, RIVM en CBS.

	en ouderen monitor is een somscore berekend voor veerkracht; percentage volwassenen dat een hoge score voor veerkracht heeft.		
Percentage inwoners dat voldoende beweegt conform norm Gezond Bewegen (volgens inzicht uit "De Gezondheidsmonitor Jeugd, Volwassenen en Ouderen" in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van Nederlanders van 18 jaar en ouder).	Percentage kinderen, middelbare scholieren en jongvolwassenen (16-17 jaar) dat elke dag minimaal één uur beweegt; percentage jongvolwassenen (18-25 jaar) dat 5 dagen per week minimaal 30 minuten beweegt; percentage volwassenen dat voldoet aan de Beweegrichtlijn 2017.	4-jaarlijks	Kindermonitor, GGD NOG; Gezondheidsmonitor jeugd, Gezondheidsmonitor jongvolwassenen, Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, GGD'en, RIVM en CBS.
Percentage inwoners met gezond gewicht (volgens inzicht uit "De Gezondheidsmonitor Jeugd, Volwassenen en Ouderen" in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van Nederlanders van 18 jaar en ouder).	Percentage kinderen met een gezond gewicht; percentage volwassenen en ouderen met een normaal gewicht.	2x per jaar	Jeugdgezondheid, GGD NOG, Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, GGD'en, RIVM en CBS.
Percentage inwoners dat rookt (volgens inzicht uit "De Gezondheidsmonitor Jeugd, Volwassenen en Ouderen" in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van Nederlanders van 18 jaar en ouder).	Percentage middelbare scholieren en jongvolwassenen dat dagelijks rookt; percentage volwassenen dat (weleens) rookt.	4-jaarlijks	Gezondheidsmonitor Jeugd, Gezondheidsmonitor jongvolwassenen, Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, GGD'en, RIVM en CBS.
Percentage inwoners dat voldoet aan de norm alcoholgebruik (volgens inzicht uit "De Gezondheidsmonitor Jeugd, Volwassenen en Ouderen" in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van Nederlanders van 18 jaar en ouder).	Percentage middelbare scholieren en jongvolwassenen (16-17-jarigen) dat nooit een heel glas alcohol of meer heeft gedronken, percentage jongvolwassenen (18-25-jarigen) dat niet drinkt of maximaal 1 glas per dag drinkt (norm voor volwassenen), percentage volwassenen dat aan norm voldoet (niet drinkt of maximaal 1 glas per dag).	4-jaarlijks	Gezondheidsmonitor Jeugd, Gezondheidsmonitor jongvolwassenen, Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, GGD'en, RIVM en CBS.
Vaccinatiegraad zuigelingen < 2 jaar - geen enkele vaccinatie.	Percentage kinderen onder de 2 jaar dat geen enkele vaccinatie heeft gehad.	1x per jaar	Jeugdgezondheid GGD NOG.

9. Nawoord

Dit uitvoeringsplan is geen statisch document, maar een dynamisch document. In dit uitvoeringsplan hebben we Positieve Gezondheid toegepast als leidraad door de verschillende hoofdstukken. Door te kiezen voor Positieve Gezondheid kiezen we voor een bredere kijk op gezondheid: we verleggen de focus van de aandoening, klacht of beperking naar wat mensen zelf belangrijk vinden en wat zij wél kunnen. Hierbij wordt erkend dat mensen een groot aanpassingsvermogen hebben en in veel situaties zelf regie kunnen blijven voeren over hun leven. Daarnaast biedt Positieve Gezondheid een gezamenlijk kader dat handvatten biedt om de samenwerking tussen professionals en organisaties te versterken.

Net als dat Positieve Gezondheid gezien wordt als een aanjager van verandering¹⁰, is het ons doel dat dit uitvoeringsplan een verandering teweegbrengt naar een gemeente die stappen zet om:

¹⁰Yaron, G., Spreeuwenberg, M., en Ruwaard, D. (2021). Praktijkhandreiking: Werken met Positieve Gezondheid. Academische Werkplaats Duurzame Zorg

- a. gezondheidsverschillen te verkleinen;
- b. kinderen te laten opgroeien in een gezonde en veilige omgeving;
- c. inwoners te ondersteunen in hun mentale en fysieke gezondheid;
- d. iedereen volwaardig mee te laten doen;
- e. te beschikken over een fysieke en sociale omgeving die veilig en gezond is.

Het omarmen van Positieve Gezondheid en het najagen van bovenstaande ambities vraagt om een lange adem. Het aanleren van gezonde gewoontes kost tijd en veranderingen op het gebied van gezondheidsbevordering zijn vaak pas zichtbaar na langdurige inspanningen.

Tot slot, om het uitvoeringsplan toegankelijk te maken voor zoveel mogelijk doelgroepen is er een praatplaat opgesteld die het plan samenvat (zie bijlage 2). Deze praatplaat dient de komende jaren ook als hulpmiddel bij het evalueren en monitoren van de acties zoals beschreven in dit plan.